

Ministerstwo Zdrowia

Departament
Zdrowia Publicznego

Warszawa, 30 lipca 2021 r.

ZPG.051.25.2021.JS

IK: 2591965

Kancelaria LEGA ARTIS

Jakub Niezborala

ul. Przasnyska 6A lok. 336A

01-756 Warszawa

kontakt@legaartis.pl

Szanowni Państwo,

W odpowiedzi na Państwa wniosek o dostęp do informacji publicznej w sprawie zasad organizacji odwiedzin w podmiotach leczniczych i placówkach opiekuńczych w związku z epidemią COVID-19, który wpłynął do Ministerstwa Zdrowia w dniu 20 lipca 2021 r., Departament Zdrowia Publicznego przekazuje poniżej informacje w przedmiotowym zakresie.

Głównym i wspólnym celem instytucji publicznych oraz innych podmiotów i organizacji powinno być zapobieganie rozprzestrzenianiu się epidemii COVID-19, przede wszystkim wśród osób starszych i z obniżoną odpornością, narażonych w sposób szczególny na ryzyko ciężkiego przebiegu COVID-19 i poważnych skutków zdrowotnych przebycia tej choroby. Niemniej jednak w opracowywaniu i wdrażaniu przepisów, zaleceń i rozwiązań w zakresie przeciwdziałania epidemii należy brać pod uwagę m.in. aktualną sytuację epidemiczną i postęp w realizacji Narodowego Programu Szczepień przeciw COVID-19.

Zgodnie z art. 33 *ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*¹, dalej zwanej „ustawą o prawach pacjenta”, *pacjent podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej ma prawo do kontaktu osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego z innymi osobami.*

¹ Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 849, z późn. zm.).

Prawo to, w myśl art. 5 *ustawy o prawach pacjenta*, może zostać ograniczone w wyjątkowych przypadkach, tj. w przypadku wystąpienia zagrożenia epidemicznego, ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjentów, czy też możliwości organizacyjne podmiotu. Decyzje w tym zakresie podejmuje kierownik podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych lub upoważniony przez niego lekarz, uwzględniając przede wszystkim dobro pacjentów takiej placówki.

Na tej podstawie kierownicy podmiotów leczniczych podejmowali decyzję o ograniczeniu odwiedzin na terenie zarządzanych przez siebie placówek w różnych okresach epidemii COVID-19.

Należy jednak podkreślić, że przywołany art. 5 *ustawy o prawach pacjenta* zezwala jedynie na ograniczenie, a nie na całkowite wyłączenie możliwości korzystania z poszczególnych praw pacjenta. Zatem, w każdym przypadku, w miarę możliwości, decyzje w tym zakresie powinny być podejmowane indywidualnie, po rozważeniu wszystkich istotnych okoliczności.

Ostateczne decyzje dotyczące wprowadzenia lub zniesienia określonych ograniczeń w danym podmiocie leczniczym w związku z epidemią COVID-19, w tym dotyczących odwiedzin pacjentów, powinny być podejmowane przez kierownika takiego podmiotu, z uwzględnieniem m.in.:

- bieżącej sytuacji epidemicznej w placówce i na danym obszarze;
- ewentualnych przepisów lub polecań oraz wytycznych związanych z epidemią COVID-19 obowiązujących na danym obszarze;
- konsultacji z lokalnymi służbami sanitarnymi i ewentualnie organem założycielskim placówki;
- postępu realizacji procesu szczepień przeciwko COVID-19 na danym obszarze oraz wśród pacjentów i osób odwiedzających placówkę.

Należy podkreślić, że nakaz przestrzegania praw pacjenta jest obowiązkiem organów władzy publicznej właściwych w zakresie ochrony zdrowia, Narodowego Funduszu Zdrowia, podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych, osób wykonujących zawód medyczny oraz innych osób uczestniczących w udzielaniu świadczeń zdrowotnych, o czym stanowi art. 2 *ustawy o prawach pacjenta*.

W celu minimalizacji ryzyka transmisji wirusa SARS-CoV-2 oraz występowania choroby COVID-19 w podmiotach leczniczych, przygotowano oraz opublikowano na oficjalnej stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia zalecenia dla personelu i kierowników

podmiotów leczniczych², w tym wytyczne dla poszczególnych zakresów i rodzajów świadczeń³. Zamieszczone zalecenia i wytyczne są przygotowywane we współpracy z GIS oraz konsultantami krajowymi i innymi ekspertami w poszczególnych dziedzinach medycyny, a także, w miarę możliwości, na bieżąco aktualizowane zgodnie z bieżącą sytuacją epidemiczną, wynikami badań naukowych związanych z COVID-19 oraz postępowaniem realizacji szczepień przeciwko COVID-19.

Wśród przedmiotowych zaleceń znajdują się *Rekomendacje dotyczące organizacji odwiedzin pacjentów przebywających w zakładach opiekuńczo-leczniczych i zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych w czasie epidemii COVID-19 w związku z postępowaniem realizacji Narodowego Programu Szczepień przeciw COVID-19*⁴. Analogiczne zalecenia w odniesieniu do hospicjów stacjonarnych i oddziałów medycyny paliatywnej są aktualnie finalizowane.

Zalecenia te przewidują zasady organizacji odwiedzin w tych podmiotach leczniczych w przypadkach przyjęcia pełnej dawki szczepionki przeciwko COVID-19 oraz niezaszczepienia przeciwko COVID-19 – zarówno przez pacjenta, jak i osobę odwiedzającą, a także uzyskanie negatywnego testu na obecność wirusa SARS-CoV-2 przez osobę odwiedzającą. Należy podkreślić, że zgodnie z tymi zaleceniami, odwiedziny zaszczepionych pacjentów w takich placówkach przez osoby niezaszczepione i jednocześnie nieposiadające aktualnego negatywnego wyniku testu są możliwe, jednak z zachowaniem dodatkowych środków ostrożności i reżimu sanitarnego. W przypadku odwiedzin u niezaszczepionych pacjentów (i nie spełniających dodatkowych warunków wskazanych w zaleceniach), zaleca się, aby goście przedstawiali negatywny wynik testu antygenowego lub PCR w kierunku wirusa SARS-CoV-2, wykonanego na 48 godzin przed planowaną wizytą (chyba, że są osobami, które przebyły zakażenie wirusem SARS-CoV-2, tj. osobami, u których minęło od 11 do 180 dni od otrzymania pozytywnego wyniku testu PCR potwierdzającego zakażenie i posiadają Unijny Certyfikat COVID z tytułu przejścia choroby). Zalecenia te podkreślają dodatkowo, że bardziej szczegółowe zasady organizacji odwiedzin mogą być opracowywane i wdrażane przez kierowników i personel placówki opiekuńczej przy uwzględnieniu istotnych okoliczności związanych z epidemią COVID-19.

² <https://www.gov.pl/web/zdrowie/zalecenia-dla-personelu-i-kierownikow-podmiotow-leczniczych>

³ <https://www.gov.pl/web/zdrowie/wytyczne-dla-poszczegolnych-zakresow-i-rodzajow-swiadczen>

⁴ Rekomendacje MZ i GIS z dnia 7 lipca 2021 r. (<https://www.gov.pl/web/zdrowie/wytyczne-dla-poszczegolnych-zakresow-i-rodzajow-swiadczen>, pkt 5. *Opieka długoterminowa – materiały do pobrania*).

Zalecenia i wytyczne zamieszczone na stronie Ministerstwa Zdrowia nie obejmują natomiast rekomendacji odnoszących się do regulacji wizyt pacjentów w szpitalach w okresie epidemii COVID-19. Niemniej jednak Ministerstwo Zdrowia zwróciło się do Głównego Inspektoratu Sanitarnego z prośbą o przygotowanie takich jednolitych rekomendacji, uwzględniających m.in. postęp realizacji programu szczepień i etap rozwoju epidemii. Po wypracowaniu i zatwierdzeniu przedmiotowych rekomendacji zostaną one niezwłocznie opublikowane na stronie www.gov.pl.

Ponadto, odnosząc się do odwiedzin pacjentów w szpitalach, warto nadmienić, że Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH – Państwowy Instytut Badawczy opublikował na swojej stronie internetowej wytyczne Konsultanta Krajowego w dziedzinie epidemiologii określające zasady organizacji odwiedzin pacjenta przebywającego w szpitalu przez rodzinę w sytuacjach nadzwyczajnych niezwiązanych z zachorowaniem na COVID-19, takich jak wizyta pożegnalna pacjenta⁵.

Mając na uwadze przywołane powyżej przepisy i rekomendacje należy podkreślić, że żadne z nich nie zawierają zakazu odwiedzin pacjentów przebywających w podmiotach leczniczych przez osoby niezaszczone przeciwko COVID-19, a indywidualne decyzje kierowników poszczególnych placówek w tym zakresie powinny być podejmowane w sposób uzasadniony dbałością o zdrowie i bezpieczeństwo pacjentów, ale jednocześnie z poszanowaniem praw pacjenta.

Z poważaniem

Dorota Olczyk

Zastępca Dyrektora

/dokument podpisany elektronicznie/

⁵ Wytyczne Konsultanta Krajowego w dziedzinie epidemiologii w sprawie umożliwienia bezpiecznego kontaktu rodziny z Pacjentem w przypadku gdy Pacjent jest umierający oraz możliwości identyfikacji zwłok Pacjenta w przypadku gdy zgon Pacjenta nie był związany z podejrzeniem zachorowania na COVID-19, a podmiot leczniczy nie jest tzw. szpitalem jednoimiennym z dnia 20 czerwca 2020 r. (<https://www.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2020/06/zalecenia-dla-plac%C3%B3wek-dot.-odwiedzin-os%C3%B3b-umieraj%C4%85cych.pdf>).